

Роль громадських організацій у формуванні демократичного політичного режиму.

Постановка проблеми. Громадська організація — об'єднання громадян, яке створюється для спільної реалізації спільних інтересів. Наслідки реалізації вищезгаданих інтересів, безпосередня роль організацій у формуванні демократичного суспільства сьогодення. Актуальність цієї теми для України очевидна, з огляду на ситуацію в країні.

Метою даного дослідження є доведення корисності громадських організацій. Під час його висвітлення виділятимемо таку критерії:

- Визначити причини створення громадських організацій;
- З'ясувати їх основну ціль, яку вони переслідують;
- Висвітлити найвизначніші громадські організації, їх заслуги;
- Коротко охарактеризувати їх взаємодію з державними органами.

Стан дослідження. Оскільки ця тема не є новою, її вивченням займалися навіть такі класики соціологічної думки як М. Вебер, Е. Дюркгейм, Т. Парсон, у роботах яких дається уявлення про соціальні інститути й організації, групи інтересів і групи тиску. У західній науці основи сучасних досліджень громадських організацій заклали основоположники психологічної парадигми Г. Тард і Г. Лебон. На базі розробленої ними теорії колективної поведінки в середині минулого століття сформувався впливовий напрям у вивченні громадських організацій і соціальних рухів.

Виклад матеріалу. Перші громадські організації та товариства в Україні були ще в складі СРСР. Вони були складовою частиною політичної системи УРСР. Проголошувалися радянською владою добровільними самодіяльними громадськими організаціями, які утворюються та діють на основі законних інтересів і прав їхніх членів. Законодавчо вони мали право висувати кандидатів в депутати Рад депутатів трудящих, вводити своїх представників до складу колегіальних органів державного управління, а також брати участь у формуванні виборчих комісій по виборах до Рад та у правотворчій діяльності державних органів. Тобто, уже, начебто, проглядалась демократія, однак, фактично, структури громадського характеру в СРСР не мали можливості протидіяти державним інституціям і змушені були здійснювати свої завдання відповідно до інтересів правлячої партії. Тодішні партії ділились на такі основні типи: професійні спілки, кооперативи, організації молоді, жінок, добровільні товариства та союзи. У публікаціях Е. Броді, Дж. Корбіна, А. Мейнхорда, Б. О'Кон-нела, А.Ортман, П. Руні, Д. Ренцо, К. Стейнберга, С. Топлера, М. Фостера, Р.Хермана, П. Холла, Р. Ебзага, Д. Янга та інших розглядаються різні аспекти діяльності громадських організацій у структурі громадянського суспільства, надається систематика потреб особистості у створенні об'єднань, аналізуються мотиви об'єднання людей в організації, виявляється характер взаємин громадських організацій, бізнесу та влади в історичній, правовій та економічній перспективі, досліджуються особливості дрібних некомерційних організацій, їх взаємодія з більш великими громадськими об'єднаннями тощо. Деякі вчені розглядають громадські організації з точки зору ролі, яку вони відіграють у залученні людей до колективної діяльності і формуванні соціального капіталу (Т. Скопол, Р. Путнам).

Існування громадських організацій у сучасному українському суспільстві є необхідністю, адже двадцяте сторіччя переконливо продемонструвало, що без громадських організацій навіть найрозвиненіші держави не можуть забезпечити стабільність і справедливість у суспільстві. Сила чи слабкість громадянського суспільства в Україні, демократичний характер її політичного поля є похідною характеристикою від активної участі її громадян у різних громадських організаціях, які саме і формують основу громадянського суспільства.

Інші дослідники зосередилися на тому, як громадські організації впливають на політику і результати виборів (К. Шлоцман, Дж.Тієрні, Дж. Гросман, Е. Хелпман). Власне громадським організаціям як добровільним некомерційним асоціаціям людей присвячені роботи Г. Г. Дилигенського, С. Г. Климової, А. А. Ослон, К. В. Петренко. Неурядові організації як суб'єкт суспільно-політичної дії досліджує політолог Д. Н. Нечаєв. У роботах М. Г. Анохіна, Г. Г. Дилигенського, В.Г. Хорос розглядається проблема активізації взаємодії держави з «третім сектором».

Громадські організації аналізують у рамках різних напрямів і теорій – втім, їх аналіз у більшості випадків природним чином пов'язаний з концепцією громадянського суспільства, інститутом якого вони визнаються.

Отже, сформулюємо основні причини створення громадських організацій у сучасному світі:

- зростання кризових явищ у різних сферах суспільного життя;

- загроза війни та використання хімічних явищ;
- необхідність захисту прав, свободи на життєвого рівня людини;
- зростання загрози економічної катастрофи;
- подолання регіональних військових та міжнаціональних конфліктів;
- зростання освітнього та культурного рівня різних прошарків населення.

За останні три роки в Україні з'явилося понад чотириста сумнівних громадських організацій, в назві яких фігурують слова "антикорупційний", "проти корупції", "люстрація".

Найбільш популярним замовленням псевдогромадських організацій є вирішення конфліктів на незаконних забудовах, де активісти спортивної зовнішності можуть відстояти інтереси як забудовника, так і його опонентів.

Наприклад, нещодавно фізична сила "активістів" знадобилася для того, щоб відтіснити розлючену громаду з території парку в Голосіївському районі Києва, де без дозволу суду почали розчищати землю для майбутньої заправки.

Цією так званою організацією активістів виявилася "Самооборона Києва", яку пов'язують з викраденням автомобілів Януковича.

Ще один привід говорити про те, що подібні громадські організації замовні, – ситуація на Київщині в Гостомелі. В одному приміщенні, де знаходиться офіс селищного голови, знаходяться ще десять громадських організацій, зокрема батальон "Південь". Його командир навіть представляється радником міністра оборони, хоч пробує на цій посаді лише місяць.

Діяльність батальону, який, до речі, не проходить службу в АТО, пов'язують з викраденням керівника Укрспирту.

Крім примарних батальонів, викликають підозри й охоронні фірми, які одночасно є громадськими організаціями. З ними укладають договори державні відомства, які працюють з бійцями АТО. Так останні убезпечують себе від "непроханих" візитів солдатів, які, наприклад, не отримали своєї земельної ділянки після проходження служби.

Закон України «Про громадські організації» - це закон, який визначає організаційні, правові засади стосовно свободи реалізації права на об'єднання, порядок утворення, реєстрації, діяльності та припинення громадських організацій та об'єднань в Україні. Прийнятий Верховною Радою України 22 березня 2012 року, введений в дію з 1 січня 2013 року.

Згідно даного закону, права та обов'язки, встановлені законами України для громадських організацій, поширюються на всі громадські об'єднання. Громадські організації, створені раніше, не потребують перереєстрації. Статути громадських організацій мають бути приведені у відповідність з цим законом до 2018 року.

Реанімаційний Пакет Реформ (РПР) – найбільша коаліція провідних громадських організацій України, які об'єдналися заради того, щоби просувати та імплементувати реформи.

РПР функціонує як координаційний центр для 66-ти неурядових організацій та 23-х експертних груп, котрі розробляють, просувають і контролюють реалізацію реформ. Кількість цих громадських організацій все зростає.

Стратегічне завдання РПР – консолідація зусиль громадськості, зробити її суб'єктом творення політики, гарантувати якість пропонованих змін, просувати та контролювати імплементацію реформ, а також інформувати про ці трансформації українське суспільство та міжнародну спільноту.

Мета організації – створення держави, в якій:

- діє справедливе правосуддя, добросовісна економічна та політична конкуренція;
- немає можливостей для корупції та зловживань владою;
- кожен громадянин знає і може реалізувати свої права;
- влада, партії, медіа, неурядові організації – ефективні і підзвітні громадськості.

«Досягти цієї мети можна лише спільними зусиллями. Ми вже зуміли стати унікальною платформою, яка об'єднала найбільш фахових експертів та прогресивних громадських діячів, котрі хочуть і, головне, можуть змінити країну. І крок за кроком роблять це» - коментує організація.

Попри шалений спротив системи, РПР уже довів свою ефективність і продовжує ставити амбітні реформаторські цілі та досягати їх.

Серед пріоритетів діяльності РПР на 2016-17 роки – сім ключових напрямків: судова і антикорупційна реформи, децентралізація, реформа публічної адміністрації та правоохоронних органів, зміна виборчого законодавства, ключові трансформації в економіці.

Крім того, проводиться робота над впровадженням змін у сфері медіа, охорони здоров'я та довкілля, публічних фінансів, енергетика тощо.

Даній організації довіряє міжнародна спільнота. Проте, найважливішим для Реанімаційного Пакету Реформ залишається довіра і підтримка українського суспільства, інтереси якого він безпосередньо представляє.

Вже понад 10 років Громадянська мережа ОПОРА є точкою перетину і місцем зустрічі для людей з усієї країни, які вирішили особисто долучитись до змін суспільно-політичної системи. Історія організації розпочалася у 2005 році. Тоді, ще будучи студентами, засновники «Опори» особисто переживали перші піднесення і розчарування від революції, формуючи свої принципи, цінності, вирішуючи, як бути далі. Результатом чого стало створення «Опори» – організації, де ми б могли реалізувати свої уявлення про те, як має бути влаштована справедлива та успішна країна, у якій нам усім хотілося б жити.

За час існування було зроблено чималий обсяг корисної роботи. З фактично студентського об'єднання організація перетворилась на авторитетне середовище, компетентне в питаннях діяльності уряду та парламенту, контролю за органами місцевого самоврядування, спостереження за виборами, ЗНО, адвокатування реформ, енергозбереження та політики відкритих даних, яке діє по всій Україні.

Колективна праця зумовлена спільними цінностями. Кожному члену команди ОПОРИ важливі права людини, демократія, свобода, суспільна користь, верховенство права, які не можуть існувати без громадської, організаційної та персональної відповідальності.

Головними цілями організації є:

- активізація громадян, щоб вони хотіли та могли впливати на покращення свого середовища, свідомо брали участь у суспільному житті;
- прагнення зробити прозорим, інклюзивним та відкритим публічне врядування, покращити його якість у контексті прийняття рішень органами влади, їх комунікації з громадянами, вироблення політик та надання послуг, доступності даних.

В свою чергу, для досягнення цілей організація проводить:

- моніторинг дотримання законності;
- активізація громадян для участі в демократичних процесах;
- сприяння поширенню сталої демократичної культури;
- поширення знань про прогресивні та успішні практики;
- безпосередня участь у розробці політик.

З 2007 року організацією проводиться аналіз виборчого процесу, спостереження за всіма його етапами, робота над удосконаленням виборчого законодавства відповідно до міжнародних стандартів.

Висновки. Отже, роблячи висновки з даного аналізу, можна зрозуміти, що громадські організації відіграють значно більшу роль, аніж це здається на перший погляд. Незначні на своїх початках організації часто доводять свою корисність усій країні, а то й за її межами, роблячи вагомий вклад у формування демократичного суспільства. Для прикладу було взято лише 2 організації. Цей список є значно більшим. Бажання змінювати свою країну в кращу сторону громадськими організаціями лише схвалюється, тому безпосередня участь кожного у таких спілках, товариствах є лише позитивним явищем.

Список використаної літератури:

1. Офіційний сайт «Реанімаційного пакету реформ» <http://rpr.org.ua/>
2. Офіційний сайт громадської організації «Опора» <https://www.oporaua.org/>
3. Офіційний сайт телеканалу «24» <https://24tv.ua/>
4. Закон України про громадські об'єднання 2013 року.
5. https://uk.wikipedia.org/wiki/Закон_України_«Про_громадські_об'єднання»
6. Гончарук, Т. В. *Ментально-філософські засади національного буття, їх детермінуючий вплив на суспільні процеси [Текст] / Т. В. Гончарук // Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевиц, М. І. Гурик [та ін.]; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – С. 44-71*
7. Гончарук Т., Шумка М., *Національно-культурна ідентичність як маркер модернізованого українського суспільства // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Збірник наукових праць. Книга 6. – Л.: УБС НБУ, 2013. – 722с. – С. 391-399.*

8. Гурик, М. І. *Історична пам'ять народу у контексті актуальних завдань розбудовимодерної української нації.* / М. І. Гурик // *Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія* / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевич, М. І. Гурик, М. Л. Шумка, В. Я. Томахів [та ін.]; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – С. 90-113.
9. Гнасевич Н. В. *Українська національна ідея: генеза та сучасний зміст* / Н. В. Гнасевич // *Світоглядні та соціокультурні засади формування української модерної нації: моногр.* / авт.колектив : О. М. Рудакевич (керівник) та ін. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – 256 с.
10. Рудакевич, О. *Взаємозв'язок національної ідентичності і культури в націєтворчому процесі* / О.Рудакевич // *Грані : [наук.-теорет. громад.-політ. альманах].* – 2010. – № 2. – С. 155–159.